سیدجلال نعمت‌الله زاده ماهانی، باغدار منطقه سروستان استان فارس

هوا؛ شرط اول تولید هر محصولی

به نظر من شرط اول تولید هر محصولی هوا است، بعد آب و خاک. در مسئله هوا باید دو مسئله در نظر باشد: ۱- نیاز سرمایی: برآورده شدن نیاز سرمایی هر گیاهی در هر منطقه‌ای باعث می‌شود که محصولش به تولید برسد و محصول خوبی به بار بنشیند. ۲- هوای تابستان: یعنی هوای گرمی که برای یک محصولی لازم است تا در آن دماهای خاص، گرده‌افشانی، لقاح و هم به مغز رفتن به خوبی انجام شود.

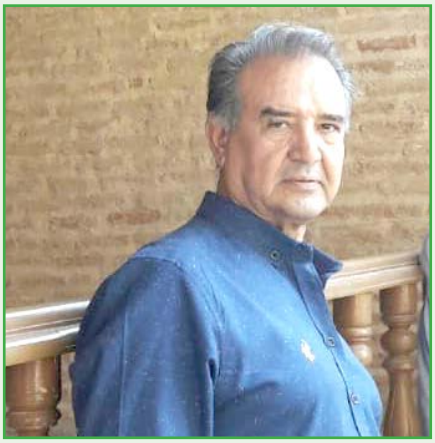
مسئله‌ای که جدیداً چند سالی است در دنیا اتفاق افتاده و ایران هم در آن مسئله دارد، تغییر اقلیم است. این تغییر اقلیم در بعضی جاها باعث شده که نیاز سرمایی در بعضی از باغات پسته تأمین شود و در بعضی دیگر، نیاز درختان برآورده نشود. مشکلی که ما در منطقه سروستان استان فارس داریم و من بنا به تجربه به آن رسیده‌ام این است که نیاز سرمایی درختان پسته چند سالی است که به اندازه سال‌های قبل تأمین نمی‌شود.

من از سال ۲۰۰۷ نیاز سرمایی گیاه را توسط دستگاهی که در باغ دارم اندازه می‌گرفتم؛ در سال ۲۰۱۷، یک تا یک‌ونیم درجه هوا گرم‌تر شده، به‌طوری‌که در منطقه‌مان دمای ۸ درجه زیر صفر را در سال ۲۰۰۷ به مدت چهار شبانه‌روز داشتیم، ولی در سال ۲۰۱۷، دمای منفی ۸ درجه در فصل زمستان حدود سه ساعت تجربه شد.

امروزه به وسیله روغن‌پاشی، نیاز سرمایی حتی در جاهایی که نیاز سرمایی درختان برطرف نمی‌شده و مناطق تقریباً معتدلی هم بوده‌اند، تأمین می‌شود و خیلی از جاهایی که فکر می‌کردند باغات پسته خوبی در این شرایط نتوان احداث کرد، الان دارند پسته خوبی برداشت می‌کنند. اما فکر می‌کنم در آینده از لحاظ سوختگی باید خیلی مراقب این مسئله در خرداد باشیم. در تابستان دماها در سال ۲۰۱۷ تقریباً به ۴۰ درجه نرسیده، ولی از سال ۲۰۱۷ به این طرف دماهای بالای ۴۰ درجه داریم. متأسفانه، این دمای بالای ۴۰ درجه نیز در ماه آخر بهار اتفاق می‌افتد، یعنی در خردادماه که درختان پسته هنوز برگ نازکی دارند و میوه‌ها هم نازک هستند و این باعث سوختگی خیلی از قسمت‌های پوست پسته می‌شود و متعاقباً یا سقط جنین رخ داده و یا اینکه پسته‌ها خشک شدند.

از این‌رو، باید برای مشکلی که در بحث تغییر اقلیم و هوای گرم خرداد به‌وجود می‌آید در سال‌های آینده فکری کرد. من ۶ سال قبل کائولین روی درخت‌ها پاشیدم که از سوختگی جلوگیری کنم و خیلی نتیجه مثبتی نگرفتم، شاید به خاطر کم‌تجربگی خودم بوده، ولی در دو سال گذشته سیلیکات پتاسیم را در خردادماه

استفاده کردیم و تقریباً جلوی سوختگی را گرفته‌است. الان طرحی را که در حال پیگیری آن هستم، طرح ایجاد سایبان روی باغ است. این سایبان از توری‌های مخصوصی درست شده و اگر در فتوسنتز درختان باغ اختلال ایجاد نکند و مشکلی برای رشد درخت به‌وجود نیاورد، موثر است. این سایبان در بقیه فصل‌ها مثل پاییز و زمستان و بهار برداشته می‌شود و این کار تنها در طول ۲ یا ۳ ماه از سال در فصل تابستان انجام می‌گیرد. در این روش برای ایجاد سایه، یک سازه مخصوص نیاز است و رنگ توری در آن مهم است. ما فعلاً دنبال این هستیم که اگر بتوانیم یک قسمتی از باغ در حد حداقل ۲۰ تا ۳۰ هکتار را به وسیله این سایبان‌های متحرک بپوشانیم که شاید از سوختگی جلوگیری کند.

ما در سال ۹۶ خیلی محصول داشتیم و این محصول شاید در ایران نمونه بود، ولی متأسفانه حدود ۲۵ تا ۳۰ درصد سوختگی وجود داشت. در سال ۹۷ محصول‌مان کم بود و به‌خاطر اینکه محصول‌مان کم بود، در قسمتی که درخت‌های‌مان دچار تنش می‌شدند را با آب زیاد هر ۱۵ روز یک‌مرتبه آبیاری کردیم و توانستیم جلوی مشکل سوختگی را بگیریم. در سال ۹۸ چون دور آبیاری‌مان هر یک ماه یک دفعه بود، سوختگی دانه‌ها را در حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد از محصول تجربه کردیم. رقم غالب ما فندقی و احمدآقایی است. رقم کله قوچی را به نسبت کمتر داریم. حدود ۳۵ هکتار احمدآقایی و فندقی داریم و ۱۵ هکتار از باغ کله قوچی است. بیشترین سوختگی را در کله‌قوچی‌ها مشاهده کردیم. در احمدآقایی و فندقی درصد سوختگی کمتر است.